

I folketingsudvalgets skrivelse citeres følgende sætning, der jo også har indtaget en fremtrædende plads i den offentlige debat om beretningen:

„Hensynet til, at administrationen kan fungere effektivt i det moderne samfund, tilsiger utvivlsomt, at administrationen ikke må lade sig lamme af frygten for at begå formelle overtrædelser af grundlovens § 46, stk. 2, hvorved ethvert initiativ ville kunne visne.“

Det er utvivlsomt, at denne sætning ikke stemmer overens med gældende forfatningsretlige principper, såfremt den læses isoleret og bedømmes uden for den sammenhæng, hvori den er fremsat. Der kan ikke i dansk forfatningsret påvises noget almindeligt princip, hvorefter hensynet til forvaltningens effektivitet ganske generelt og under alle omstændigheder skulle gå forud for nødvendigheden af at overholde gældende regler om bevillingsmæssig hjemmel til statens udgifter. Vel er det rigtigt, at det er hensyn af denne art, som har ført til de ovenfor påviste grundsætninger, hvorefter overskridelse af lovbundne og andre kalkulatoriske konti er tilladt, en ubevilget udgift altid kan afholdes med finansudvalgets godkendelse, og sådan godkendelse ikke er nødvendig til mindre betydende, påtrængende og uforudsete udgifter, der afholdes som led i forsvarlig og normal statsforvaltning. Fra den omstændighed, at hensynet til at skabe en praktisk og effektiv forretningsgang således har præget udformningen af praksis, kan ikke sluttes, at der under alle omstændigheder skulle gives effektivitetshensynet forrang for de parlamentariske organers bestemmelsesret, selv i tilfælde, hvor denne hovedsagelig måtte være en formalitet.

Hvis man imidlertid ikke læser den citerede sætning løsrevet af den sammenhæng, hvori den er fremsat, står det ganske klart, at den ikke har en så generel rækkevidde. For at kunne bedømme sætningens mening må man læse den som blot et enkelt led i en række principielle juridiske betragtninger, der fremsættes i det afsnit af beretningen, som strækker sig over siderne 125-35. Læser man disse ti sider i sammenhæng, bliver indtrykket et ganske andet, end hvis den citerede sætning betragtes isoleret. Til påvisning heraf kan det være

hensigtsmæssigt ganske kort at gengive hovedpunkterne i dette afsnit.

Det fremhæves indledningsvis, at sagen ikke drejer sig om påståede uretmæssige eller urimelige dispositioner vedrørende byggeriet, men kun om bevillingsspørgsmålet (s. 125). Herom siges det: „Dette er imidlertid et spørgsmål af stor vægt“, og videre: „Det er for selve vort demokrati af afgørende betydning, at det er folketinget og specielt dettes finansudvalg, der har det øverste ansvar for statens økonomi, og som har den bevilgende myndighed“ (s. 126-27). Det fremhæves, at dette også gælder ved fortsættelse af arbejder, hvis bevillingsmæssige rammer tidligere er godkendt forudsætningsvis. „For Jonstrup sagen kan det udtrykkes på den måde, at selv om det var en selvfølge, at der skulle anskaffes inventar, var det bevillingsmyndighederne, der skulle træffe bestemmelse om bevillingens størrelse“ (s. 127). Det fastslås derefter, at der er begået en alvorlig fejl ved at anskaffe inventar til betydelige beløb, inden bevilling forelå (s. 128).

I det følgende (s. 128-31) tages stilling til, hvem der har ansvaret for de fejl, som findes at være begået ved bevillingssagens ekspedition. Det bemærkes herved (s. 128-29, jfr. også s. 133), at det kunne have været ønskeligt (og „principielt rigtigt“, s. 133) at få inventarbevillingen med på finansloven 1960-61, men der er efter forhørslederens opfattelse givet gode grunde for, at dette ikke er sket. Ved vurderingen af kontorchef Vagn Jensens beslutning i maj 1960 om at begynde inventaranskaffelserne, uanset at indstilling om bevilling først blev gjort 8. juni, anføres på ny principielle forfatningsretlige synspunkter. Der henvises til praksis vedrørende finansudvalgets tilslutning til en udgifts afholdelse, og det bemærkes, at denne tilslutning normalt kan fås på alle tider af året og efter en hurtig ekspedition (s. 132-33). Herefter siges: „Imidlertid vil der naturligvis kunne opstå mange situationer, hvor der må handles omgående, og hvor altså end ikke finansudvalgets tilslutning kan indhentes.“ I umiddelbar fortsættelse heraf følger den ofte citerede sætning som en art forklaring og begrundelse af den forudgående udtalelse, og det siges videre: „Men lige så utvivlsomt er det, at det er administrationens pligt, når